

**Česká správa firmy Deutsche
Filmvertriebsgesellschaft m.b.H.**

1945–1947

Inventář

NFA 2009

Název archivu:	Národní filmový archiv, Praha
Název archivní pomůcky:	Česká správa firmy Deutsche Filmvertriebsgesellschaft m.b.H.
Časový rozsah pomůcky:	1945–1947
Druh archivní pomůcky:	Inventář
Číslo listu NAD:	141
Evidenční číslo pomůcky:	109
Jméno zpracovatele:	PhDr. Schwippel Jindřich
Místo a rok vyhotovení archivní pomůcky:	Hradištko pod Medníkem, 2009

I. Obsah

I.	Obsah	II
II.	Vývoj původce archivního souboru	III
III.	Vývoj a dějiny archivního souboru	V
IV.	Archivní charakteristika archivního souboru	V
V.	Obsahový rozbor archivního souboru	VI
VI.	Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky	VII
VII.	Použité prameny a literatura	VII
VIII.	Inventární seznam	1

II. Vývoj původce archivního souboru

Nejstarší dochovaný dokument České správy původně německé ústecké půjčovny filmů pochází z července 1945 (viz inv. č. 1) a odvolává se na nařízení Zplnomocněnce pro správu filmových půjčoven,¹ podle něhož se má provést likvidace této firmy. Tato „Česká správa“ měla současně ještě likvidovat další půjčovny: Märkische Filmgesellschaft v Ústí nad Labem a Mitteldeutsche Union-Tonfilm (dř. Herbig-Film) v Chabařovicích a Jowa-Film (Kurt Josef Watzke - Jugend-Film) Teplice - Trnovany. Úkolem České správy bylo ukončit vyúčtování za půjčené filmy, zajistit zaplacení za výpůjčky a vrácení všech filmových kopií.

Podle podpisů na dalších písemnostech lze usuzovat, že vedoucím (národním správcem?, likvidátorem?) byl dřívější pracovník Filmvertriebsgesellschaft Rudolf Lanz. Zpočátku (viz inv. č. 3) měl sběr filmů a financí na jednotlivých místech okresů Trutnov, Liberec a Šumperk zajišťovat pracovník Státní správy kin K. Radimský (o jeho činnosti nejsou ve fondu České správy žádné doklady).

Česká správa se během let 1945–1947 věnovala s neobyčejnou energií až vehemencí zjišťování aktuálního (poválečného) stavu kin a korespondenční formou usilovala o zaplacení dlužného půjčovného (většinou za březen až duben či do skončení činnosti kina v roce 1945) a o navrácení filmových kopií. Měla totiž k dispozici registraturu dřívější korespondence s jednotlivými kiny a evidenční skladové listy filmových kopií. Na adresy jednotlivých dlužníků (kin) posílala od léta 1945 nejprve cyklostylovanou výzvu k zaplacení dluhů (v řadě případů byly dokonce tyto dluhy vyčísleny - s výhradou „až do skončení promítání“). Jindy Česká správa uváděla jen období, za něž půjčovné nebylo zaplaceno. Pak následovaly adresné urgencye, mutatis mutandis opakující výzvu na zaplacení a vrácení filmů.

Každé obeslané kino mělo svou malou „složku“ řazenou abecedně ještě podle německých místních jmen. V roce 1945 odpovídaly za kina ještě většinou místní správní komise či komisaři, národní výbory a (výjimečně - zejména v americké okupační zóně) němečtí provozovatelé kin. Zhruba od roku 1946 pak stále častěji i správci či noví majitelé biografů.

---

¹ Alois Fiala, ustanovený dekretem Ministerstva informací č.j. 800008/45 ze dne 23. května 1945.

„Složku“ či spis kina v ideálním případě tvořil druhý exemplář prvního oběžníku, průklepy dalších urgencí a odpovědi z místa. Někdy celý spis tvoří jediný dokument s rukopisnou poznámkou „kino vyhořelo“, jindy je to poštou vrácená obálka s výzvou a sdělením „adresát neznámý“ a pod.²

Ve valné většině případů Česká správa kontaktovala malá vesnická kina v původně české i moravskoslezské zabrané části Sudet. Podle údajů jediné zachované skladištní karty půjčovala firma za války filmy i do části okolní „Staré Říše.“

Kupodivu jen v několika desítkách případů komplikoval či přímo bránil činnosti příkaz zmocněnce ministerstva informací pro správu kin, který naopak zakazoval vracet filmy půjčovnám a platit za německá kina (přípis č.j. 4589/45 ze dne 25. listopadu 1945).

Celý sklad se soustředěnými německými filmy byl předán Státní půjčovně filmů a „archivu“ ve dnech 31. 7.–2. 8. 1947 (soupis předaných filmů viz inv. č. 4). Převzetí podepsal za Státní půjčovnu J. Hofmann dne 5. srpna 1947. *Převzato bylo celkem 1 965 kopií a 356 dílů dodatků.* Tím zřejmě činnost České správy skončila.

III. Vývoj a dějiny archivního souboru

Dochované dokumenty byly patrně uloženy v Podnikovém archivu Ústředního ředitelství československého státního filmu (dále jen PA ÚŘ ČSF). PA ÚŘ ČSF byl likvidován v souvislosti se zánikem ÚŘ ČSF v roce 1990. Písemnosti z PA ÚŘ ČSF převzal v roce 1991 Český filmový ústav, jehož nástupnickou organizací je Národní filmový archiv (dále jen NFA).³

IV. Archivní charakteristika archivního souboru

Během generální inventury, prováděné v NFA v prvním pololetí roku 2004, byl fond prohlášen za nezpracovaný. Dokumenty nejevily základní známky zpracovanosti z hlediska adjustace, k fondu nebyla vyhotovena žádná archivní pomůcka.

---

² Příkladem kompletního spisu je složka Zvukového kina Hroznětín – k. 1, inv. č. 15.

³ Viz Rozhodnutí ministra kultury ČR č. 31/1992 ze dne 8. 10. 1992, č.j. 10625/92.

Uchovalo se jen několik písemností, které svým obsahem suplují zakládací listiny apod., nezachoval se žádný účetní materiál ani personálie. S výjimkou inventárních čísel 1–7 tvoří fond již dříve zmiňované spisy - korespondence s jednotlivými biografy. Bohužel nelze ověřit, zda se tato registratura zachovala v úplnosti. V Archivu města Ústí nad Labem žádné písemnosti o původní firmě Deutsche Filmvetriebgesellschaft ani o její České správě nejsou.⁴ Patrně v úplnosti zachovaná kartotéka (inv. č. 30) eviduje (německé) názvy a termíny promítání filmů v jednotlivých kinech v oblasti působnosti půjčovny (únor/březen – duben/květen 1945).

Při materiálech České správy firmy se dochovala kniha poštovního (Portobuch) z let 1944–1945. Kniha bohužel neuvádí žádné konkrétní adresáty, jen město a místo. Její informační hodnota byla nulová, proto byla navržena k vnitřní skartaci.

Soubor spisů jednotlivých kin byl abecedně přemanipulován podle českých názvů obcí a měst. Po vytvoření „vzorových spisů“ (inv. č. 7 a spis kina Hroznětín) byly ve vnitřní skartaci vyřazeny průklepy stereotypně se opakujících urgencí a multiplikáty s výjimkou těch, které mají rukopisné poznámky. Vše, co může poskytnout sebemenší informace o „dějinách kina“, je ve spisech uchováno. Z praktických důvodů byla jako jedna inventární jednotka zvolena řada spisů kin se stejným počátečním písmenem svého sídla. Kartotéka (inv. č. 30) je ponechána v původním uspořádání.

V. Obsahový rozbor archivního souboru

Celý soubor korespondence ilustruje jednu ze stránek dějin všedního dne pohraničních obcí a měst (Karlovy Vary, Mariánské a Františkovy Lázně, Sokolov, Teplice...). Některá kina zničila nebo vyplenila sovětská armáda, americká armáda je naopak občas využívala. Jeden z německých správců kina ještě 5. května 1945 uzavírá svůj přípis pozdravem „Heil Hitler“, jiný koncem května doufá, že nyní bude promítat filmy s českými titulky. Soubor jako celek dokládá, že již hned po osvobození dobře fungovala československá pošta, dráhy i banky - a také výroba (již českých) razítek.

Je trpkou ironií osudu, že v řadě sudetských kin se počátkem května 1945 promítal film *Ein schöner Tag*. Ze souboru lze rekonstruovat skladbu (tituly) filmů,

---

⁴ Informaci zpracovateli poskytl ředitel Archivu města Ústí nad Labem PhDr. Vladimír Kaiser.

které se koncem války v Sudetech promítaly. Naopak jen v ojedinělých případech lze zjistit, kdy byla kina pod českým vedením znovu uvedena do provozu. Pro detailní zpracování dějin kin v r. 1945 na území Sudet je tento fond jistě zajímavým pramenem.

VI. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky

Fond uspořádal, úvod sepsal a inventární seznam sestavil PhDr. Jindřich Schwippel za účasti Mgr. Tomáše Lachmana a s technickou pomocí Marcely Kalašové při adjustaci archiválií v lednu–březnu 2009.

Vzhledem k malému rozsahu fondu (2 kartony, 1 kartotéka) a abecednímu uspořádání spisů nebyly vyhotoveny žádné rejstříky.

V roce 2018 při pořádání archivního fondu Československá filmová společnost II. byl nalezen konvolut dokumentů, který se vztahuje k činnosti Filmvertriebs – G. M. b. H. Tento konvolut byl Lubošem Markem nově zařazen pod signaturu IV. dodatky (inventární čísla 31-33).

VII. Použité prameny a literatura

Při psaní úvodu byly využity pouze materiály dochované v archivním souboru.

VIII. Inventární seznam

<i>inv.č.</i>	<i>sign.</i>	<i>obsah</i>	<i>časový rozsah</i>	<i>č. ev. jedn.</i> ⁵
I. Dokumentace činnosti České správy				
1		Ohlášení o působnosti ČSF – DFVG; tisk, česky. ⁶	1945	1
2		Pověření K. Radimského „odbavením všech filmových kopií“; strojopis. ⁷	1945	1
3		Potvrzený záznam o předání skladu filmů v Ústí nad Labem Půjčovně filmů v Praze.	1947	1
4		Soupis všech filmů ve skladišti s údaji o redistribuci, předání; česky, německy.	1947	1
5		Fragment skladové kartotéky se záznamy o předání film. archivu/ústavu; česky, německy.	1945–1946	1
6		Zpráva o skladu filmů v Liberci.	1946	1
II. Korespondence s jednotlivými kiny				
7		Vzory multiplikátů : hektografované oběžníky, průklepy urgencí.	1945–1946	1
8		Abertamy – Aš	1945–1947	1
9		Bečov nad Teplou – Bystřice u Teplic	1945–1947	1
10		Citice – Čtyřicet Lánů	1945–1947	1
11		Dalovice – Duchcov	1945–1947	1
12		Ervěnice	1945–1947	1
13		Falknov (Sokolov) – Fulnek	1945–1947	1
14		Gräfenberg u Frývaldova	1945–1947	1
15		Habersberg u Sokolova – Hut' u Jablonce nad Nisou	1945–1947	1
16		Chabařovice – Chýše	1945–1947	1
17		Jablonec nad Jizerou – Josefodol	1945–1947	1
18		Kadaň – Kunštát v Čechách	1945–1947	1
19		Lanškroun – Lučany nad Nisou	1945–1947	2

⁵ Není-li uvedeno jinak, jedná se o karton.

⁶ Není-li uvedeno jinak, jedná se vždy o jazyk český.

⁷ Není-li uvedeno jinak, jedná se vždy o strojopis.

20	Malá Morávka – Mostek (okr. Vrchlabí)	1945–1947	2
21	Nejdek – Nýřany	1945–1947	2
22	Obrnice – Ostrov nad Ohří	1945–1947	2
23	Paseka u Šternberka – Přísečnice	1945–1947	2
24	Radešov u K. Varů – Rýmařov	1945–1947	2
25	Sandhýbl (Písečná) – Šumperk	1945–1947	2
26	Tachov – Tuchomyšl	1945–1947	2
27	Údlice – Ústek	1945–1947	2
28	Valtice – Vysoké nad Jizerou	1945–1947	2
29	Zákupy – Žlutice	1945–1947	2

III. Kartotéka

30	Kartotéka: evidence filmů zapůjčených do jednotlivých kin ⁸	1945	KART 1 ⁹
----	--	------	------------------------

IV. Dodatky

31	Referát o převzetí filmového materiálu; strojopis, česky, německy	1945	2
32	Seznam odvezených filmů ze skladu v Chabařovicích; strojopis s přípisky, česky, německy.	1945	2
33	Různé soupisy filmů; strojopis s přípisky, česky, německy.	1945	2

⁸ Pro dobu cca únor/březen – duben/květen 1945 uvádí názvy filmů a termíny jejich promítání.

⁹ Karton slouží pouze jako ukládací jednotka pro kartotéku (inv. č. 30), která je vykazována jako samostatná evidenční jednotka.

Název archivní pomůcky: Česká správa firmy Deutsche
Filmvertriebsgesellschaft m.b.H.

Časový rozsah pomůcky: 1945–1947

Počet evidenčních jednotek: 2 kartony; 1945–1947
1 kartotéka; 1945

Počet inventárních jednotek: 33

Rozsah zpřístupněných archiválií: 0,36 bm

Stav ke dni: 12. 3. 2018

Archivní soubor zpracoval: PhDr. Schwippel Jindřich

Pomůcku sestavil: PhDr. Schwippel Jindřich
Mgr. Lachman Tomáš

Počet stran: VII + 3

Číslo jednací: NFA 2059/2009

Pomůcku schválil: 21. 12. 2009
Datum

.....
Vladimír Opěla
ředitel NFA

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012–2013

Název fondu: **Česká správa firmy Deutsche Filmvertriebsgesellschaft m.b.H.**

Datum provedení Generální inventury NAD: 2. 8. 2012

	<i>počet (ks)</i>	<i>inv.č.¹⁰</i>	<i>Uložení (kart.)</i>	<i>poznámky</i>
Kartony				
Kartony	2			
Kartotéky				
Kartotéky (revidované)	1			
Kartotéky nově vymezené	1	5	1	

Ověřená metráž: 0, 36 bm

Vyhotovil: Jarmila Hurtová

---

¹⁰ Inventární číslo a údaje o uložení jsou uvedeny pouze u nově vykázaných dílčích evidenčních jednotek. Údaje v kulatých závorkách za inventárními čísly znamenají počet kusů dílčí evidenční jednotky v daném inventárním čísle. V případě jednoho kusu se údaj „(1)“ neuvádí.